

IS och oljeprisfallet har blottlagt Iraks sårbarhet

Den politiska situationen i Irak har försämrats markant det senaste året. Inbördeskriget i Syrien har med full kraft spillt över på Irak i och med Islamiska Statens (IS) intåg och erövringar av Iraks sunnidominerade regioner. Den irakiska staten har nu med internationellt militärt stöd fått IS på reträtt. En ny och mer inkluderande regering, samt förbättrande relationer med Kurdistan, ger hopp om en politisk stabilisering de kommande åren. Ett troligt scenario på sikt är ett nära självständigt Kurdistan och ett fortsatt instabilt sunniområde i landets västra delar.

Ekonomin och tillväxten kommer att vara svag på kort sikt som en följd av det dåliga säkerhetsläget. De offentliga och extern finanserna är hanterbara tack vare ett relativt gynnsamt utgångsläge och en fortsatt stor oljeexport. Ett tillfälligt lågt oljepris ökar likväl sårbarheten i statsfinanserna och betalningsbalansen. Banksektorn är underutvecklad och domineras av statliga banker samtidigt som den svåra affärsmiljön hämmar utvecklingen av ett privat näringsliv. De långsiktiga ekonomiska utsikterna är beroende av en politisk och stabilisering, men stärks av en stigande oljeproduktion och på sikt ökande investeringar.

LANDETS STYRKOR OCH SVAGHETER

Styrkor

- Internationellt stöd för återuppbyggnad av landet.
- Ny regering och förbättrade relationer med Kurdistan.
- Stigande produktion och export av olja.

Svagheter

- Mycket dåligt säkerhetsläge med anledning av IS intåg.
- Oljeberoendet gör ekonomins sårbar och utsatt för svängningar.
- Svag affärsmiljö med otillförlitligt rättsväsende, utbredd korruption och byråkratiska hinder.

Restriktiv policy för garantigivning

Irak klassas i landriskklass 7 av 7, en bedömning som görs i samverkan med OECD. Samtliga köpkategorier, utöver rena statsrisker, prövas restriktivt. Affärer med andra offentliga organ kan garanteras givet att Iraks finansministerium eller centralbank är låntagare eller betalningsgarant. Vid bankrisker, exempelvis när EKN garanterar rembursen, förordas Trade Bank of Iraq, men även andra banker kan accepteras. Vid företagsrisker efterfrågas riskdelning med garantitagaren och fullgod insyn i köparens finansiella status. EKN tar normalt ut högre premier för företagsrisker där kredittiden överstiger ett år.

VAD KAN FÖRANLEDA EN ÄNDRING AV LANDPOLICY?

Lättnad

- Politisk stabilisering och förbättrat säkerhetsläge.
- Ekonomisk diversifiering som leder till minskat oljeberoende på sikt.

Skärpning

- Oroligheter och strider sprider sig till Bagdad och de oljerika södra provinserna.
- Ihållande låga oljepriser.

EKN:S ÅTAGANDEN OCH ERFARENHET

Begränsade åtaganden och god erfarenhet

EKN har varit öppen för garantigivning på Irak sedan 2009. Exportaffärer till ett värde av 1,5 miljarder kronor har sedan dess garanterats. De huvudsakliga sektorerna har varit telekom, transport och anläggningsmaskiner. Betalningserfarenheten har sedan 2009 varit god. EKN har även äldre politiska fordringar på Irak från 1980-talet.

LANDANALYTIKER

EKN:s landanalytiker för Irak:
Victor Carstenius
Telefon: 08-788 00 65
e-post: victor.carstenius@ekn.se

ANSVARSBEGRÄNSNING

Landanalysen bygger på ett urval av källor och speglar en för EKN relevant information vid tiden för publicering. Ansvar för hur informationen används eller tolkas vilar helt på användaren och EKN kan inte hållas ansvarig för förlust eller skada.

IS framfart hejdad

Säkerhetssituationen i Irak försämrades efter USA:s trupptillbakadragande 2011. Den tidigare premiärministern al-Maliki lyckades splittra den politiska oppositionen och manövrerade ut sina kurdiska och sunniarabiska motståndare. Den federala regeringen stärkte sin makt på bekostnad av Kurdistan och de arabiska provinserna. Ett sunniarabiskt uppror med ökade våldsdåd startade som ett svar på al-Malikis auktoritära politik. Inbördeskriget i Syrien spillde samtidigt över på irakiskt territorium och underblåste de sekteristiska konflikterna.

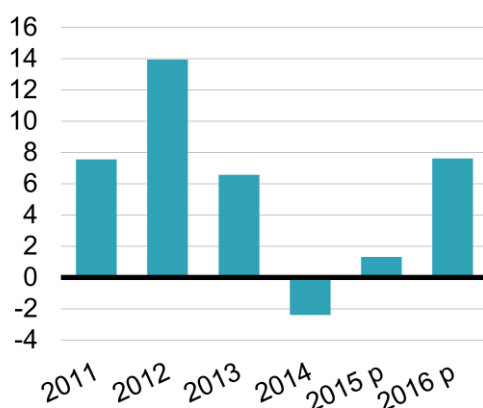
Den politiska situationen förvärrades ytterligare under 2014 i och med den sunniextremistiska gruppen IS intåg och erövranden i västra och norra Irak. Den lätthet med vilken IS tågade in i Irak har skapat allvarliga frågetecken om landets förmåga att enas under en central regering, även under en federal statsbildning. Det är likväl osannolikt att de oljerika södra provinserna och Kurdistan i norra Irak hotas av IS, särskilt nu när internationellt militärt stöd ges. Ett sannolikt scenario på sikt är ett nära, eller helt, självständigt Kurdistan och ett fortsatt instabilt sunniområde i landets västra och norra delar.

Den nya regeringen under premiärminister al-Abadi förfaller vara mer inkluderande vad gäller andra religiösa och etniska grupper, vilket är en förutsättning för att stabilisera Irak, besegra IS och förhindra ett sönderfall av Irak. Maktkampen mellan regeringen i Bagdad och Kurdistan har, i alla fall tillfälligt, avtagit. Under hotet från IS tycks båda sidor vara inriktade på att försöka nå överenskommelser i ett antal frågor, i synnerhet de rörande Kurdistans oljetillgångar. Ett nytt oljefördelningsavtal slöts i december 2014 och ser ännu så länge ut att hålla.

IS och oljeprisfall tynger ekonomin

Den irakiska ekonomin bygger på oljesektorn som utgör 50 procent av BNP. Med en oljeproduktion som överstiger tre miljoner fat om dagen och stigande oljeexportintäkter växte ekonomin snabbt fram till och med 2013. Det försämrade säkerhetsläget har därefter hämmat

BNP-TILLVÄXT (% PER ÅR)

Tillväxten stiger kommande år. Data: IMF

ekonomin utanför oljesektorn med lägre tillväxt som följd. Under 2014 krympte ekonomin med anledning av IS intåg och ett sjunkande oljepris. Oljeproduktionen, som främst sker i södra Irak, har fortsatt att stiga. Irak är den näst största oljeproducenten inom OPEC, och både produktion och export av olja väntas öka ytterligare kommande år. IMF prognostiserar en stigande tillväxt från och med i år. Tillväxten drivs av oljesektorn samt statlig konsumtion och investeringar. Den ekonomiska tillväxten är kopplad till den politiska utvecklingen, och förutsättningarna kan snabbt försämrans i ett negativt scenario.

Utöver säkerhetsläget är oljeberoendet den främsta ekonomiska riskfaktorn. Ett långvarigt oljeprisfall skulle få stora konsekvenser för ekonomin. Den irakiska statsbudgeten finansieras

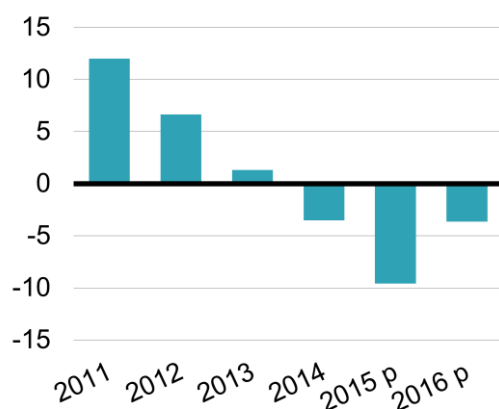
till 95 procent av oljeintäkter och behöver ett oljepris kring 100 USD-dollar per fat för att balansera. Dagens låga oljepris har, tillsammans med de höga kostnaderna för kriget mot IS, lett till ett stort budgetunderskott. Staten tvingas finansiera detta med att ta av sina oljefonder, öka upplåningen i banksektorn och skjuta upp investeringar. Ett lån från den Internationella Valutafonden (IMF) kan även vara aktuellt inom kort. Staten kan därmed hantera ett lågt oljepris på kort och medellång sikt. De långsiktiga ekonomiska utsikterna är beroende av en politisk stabilisering, men stärks av en stigande oljeproduktion och på sikt ökande investeringar i landet.

BETALNINGSBALANS OCH SKULDFRÅGOR

Långvarigt oljeprisfall den främsta risken

Betalningsbalansen är relativt stark sett till oljeexporten och de bytesbalansöverskott den genererade fram till och med 2013. Överskotten har byggt upp en betryggande valutareserv motsvarande nio månaders import. Oljan utgör nästan all export och oljeprisfallet leder därför

BYTESBALANS (% AV BNP)

Ett lågt oljepris leder till underskott. Data: IMF

till ett tillfälligt bytesbalansunderskott och minskade reserver kommande år.

Valutareserven sjönk från 78 miljarder US-dollar 2013 till 66 miljarder US-dollar 2014, och väntas sjunka till knappt 60 miljarder US-dollar detta år. Reserven fortsätter dock att vara på en acceptabel nivå, flera gånger större än den kortfristiga utlandsskulden.

Iraks utlandsskuld består i huvudsak av äldre lån från Saddam-eran som omförhandlats inom Parisklubben. Skulden betalas till en låg ränta och landets skuldtjänstkvot är därmed mycket låg. Skuldtjänsten är sårbar för ett oljeprisfall, men givet Iraks stora reserver måste oljepriset

vara på en låg nivå under en längre tid innan det äventyrar landets kapacitet att betala sin utlandsskuld. Dagens prognoser pekar på en oljeprisåterhämtning inom ett par år, men till en lägre nivå än de dryga 100 US-dollar per fat som rådde innan oljeprisfallet.

Betalningsbalansrisken är därmed hanterbar på kort till medelfristig sikt.

VA LUTAPOLITIK

Stabil växelkurs

Den irakiska dinaren är i praktiken knuten till US-dollar. Sedan 2009 har växelkursen gentemot dollarn hållits på samma nivå. Centralbanken har tillräckligt med valutareserver för att upprätthålla den fasta växelkursen. Spekulationer om en något mer flexibel valutapolitik florerar, men några förändringar är osannolika på kort sikt. Valutaarrangemanget har tjänat Iraks dollardominerade oljeekonomi väl och har hjälpt till att hålla inflationen nere.

Centralbanken använder sig av valutakontroller för att dämpa importen och ransonera utbudet av utländsk valuta. Åtgärderna begränsar utbudet av utländsk valuta i den irakiska ekonomin och har gett upphov till en parallell valutamarknad där dinaren handlas till ett något lägre värde. Myndigheterna har tagit vissa initiativ till att liberalisera valutamarknaden och

skillnaden mellan den officiella och den parallella växelkursen har minskat. Tillfälliga dröjsmål vid utlandsbetalningar kan uppkomma på grund av centralbankens omständliga administration.

FINANSSEKTORN

Statlig dominans i en underutvecklad banksektor

Iraks banksystem består av sju statsägda, 32 privata och 15 utländsägda banker. De statliga bankerna dominerar sektorn. Staten och statliga företag får endast låna och deponera pengar hos de statligt ägda bankerna och skatter och andra betalningar till staten får endast göras genom statliga banker. Eftersom statsägda banker har en implicit garanti från staten, föredrar även privatpersoner att använda dem. Flertalet utländska banker som är verksamma i Irak är från Libanon, Golfstaterna och Turkiet. Under senare år har brittiska Standard Chartered Bank och amerikanska Citigroup etablerat sig i landet. Brittiska HSBC, majoritetsägare i en lokal bank, ska samtidigt vara nära att dra sig ut ur landet, med hänvisning till svårigheterna att verka i en sektor som domineras av statligt ägda aktörer.

Den irakiska banksektorn är en av de mest underutvecklade i Mellanöstern. Merparten av irakierna saknar ett bankkonto och utlåningen i förhållande i BNP är en av de lägsta i världen. Inhemsk kreditgivning till den privata sektorn är mycket låg, även i jämförelse med andra länder i Mellanöstern. För att möjliggöra för bankerna att identifiera kreditvärdiga kunder behövs förbättringar inom områden som kreditregister, ramverket för säkerheter, rättssystem och redovisning och revision.

Den irakiska bankregleringen ger ett fungerande ramverk för utövandet av banktillsyn, men flera svagheter kvarstår. Centralbanken är inte sällan oförmögen att utföra sina uppgifter utan politisk inblandning när det gäller statliga banker. Det statliga stödet för dessa banker bedöms likväl vara stort. Genomlysningen och kontrollen av irakiska bankers finansiella information är ofta opålitlig eller otillgänglig. Skyldigheten att publicera reviderade bokslut i tid följs inte alltid. Vid kreditbedömning av banker fäster EKN särskilt avseende vid att kompletta reviderade bokslut finns.

AFFÄRSMILJÖ

Betydande utmaningar

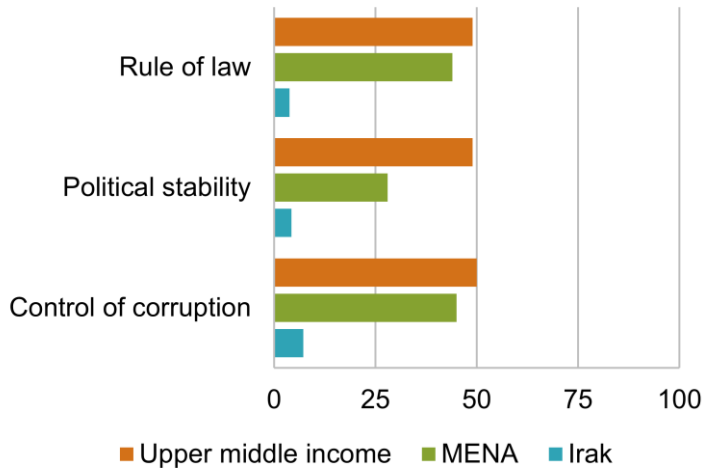
Den irakiska marknaden erbjuder stora möjligheter och samtidigt betydande utmaningar. Exportörer och investerare bör förbereda sig på omfattande säkerhetskostnader samt en svårnavigerad och byråkratisk statlig förvaltning. Korruption, tullförseningar, oberäknelig tvistlösning, elavbrott och bristande tillgång till finansiering är vanliga besvär. Det är inte ovanligt med betalningsdröjsmål från vissa irakiska myndigheter. Exportörer och investerare aktiva i Kurdistan står inför liknande utmaningar, däribland korruption och byråkratiska hinder. Den allmänt mer stabila säkerhetssituationen gör ändå att Kurdistanens affärsmiljö är gynnsammare än övriga Iraks.

I Världsbankens ranking av affärsklimatet i världens länder hamnar Irak i den nedre kvartilen på grund av outvecklade institutioner och regelsystem samt otillgänglig kreditinformation. Ekonomin lider av flaskhalsar inom infrastrukturen samt ett ineffektivt

rättssystem. Landet rankas bland de mest korrupta länderna i världen av Transparency International och sämst i MENA.

AFFÄRSMILJÖ

Ranking mellan 0 (sämst) och 100 (bäst)

Irak placerar sig i botten vad gäller rättssäkerhet, politisk stabilitet och korruption.
Källa: Världsbanken

EKN:S ÅTAGANDEN

Telekom, transport och anläggningsmaskiner

EKN öppnade för garantigivning på Irak 2009 när den politiska situationen i Irak stabiliserats i tillräcklig grad. Sedan dess har 26 exportaffärer, till ett sammanlagt värde av 1,5 miljarder kronor, garanterats. De huvudsakliga sektorerna har varit telekom, transport och anläggningsmaskiner. Vid utgången av mars 2015 fanns 55 miljoner kronor i garantier och 944 miljoner kronor i offerter.

EKN har äldre politiska fordringar på Irak från 1980-talet. 2004 slöts en överenskommelse mellan Irak och fordringsägarna inom Parisklubben om hanteringen av skulden.

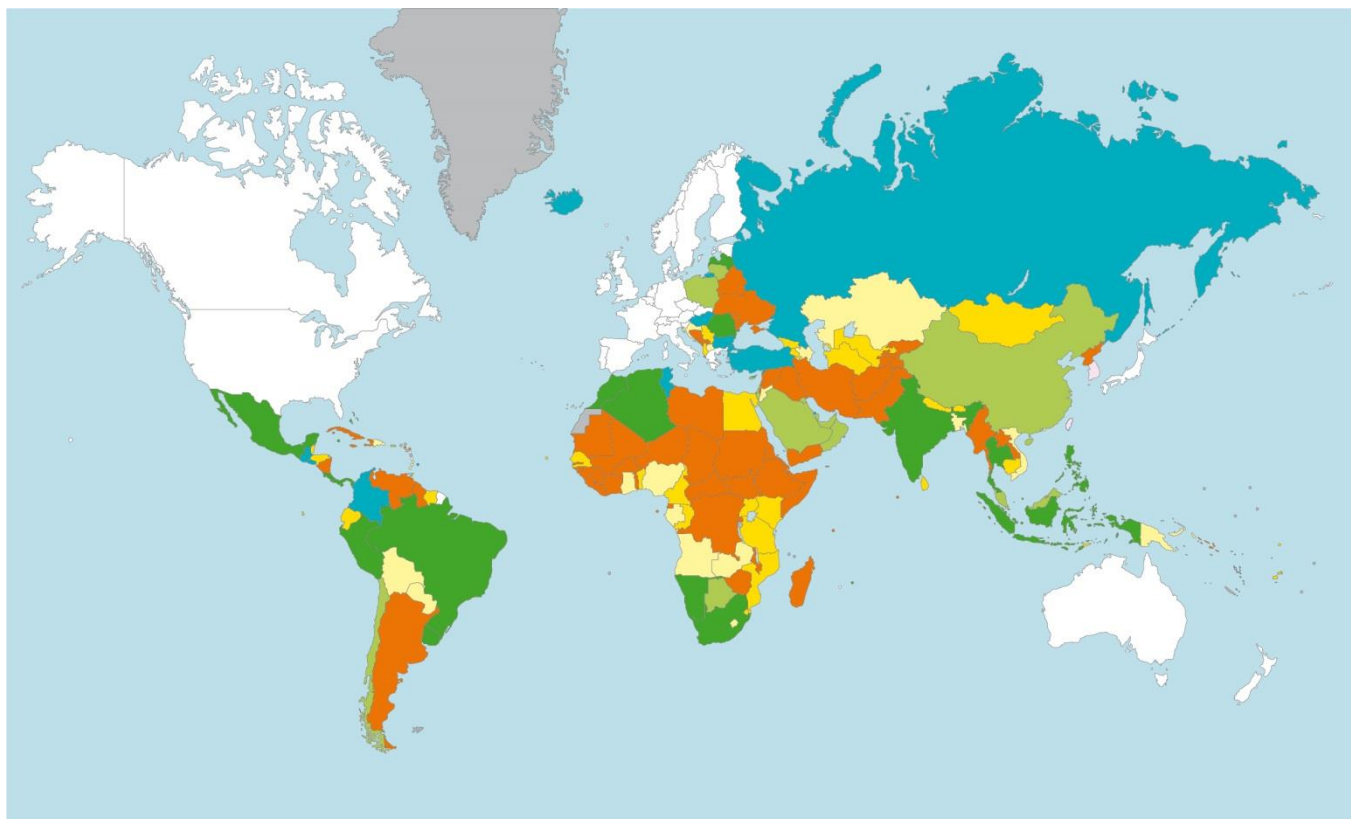
Återbetalningarna löper fram till 2038 och knappt 600 miljoner kronor återstår att betalas till EKN.

BETALNINGSERFARENHET

God erfarenhet under senare år

Trots en svår affärsmiljö går det att göra affärer i Irak. EKN:s erfarenheter sedan garantigivningen startade 2009 är god. Ett fåtal betalningsdröjsmål har uppkommit, men inga skadeutbetalningar har skett. EKN har erfarenhet av såväl stats-, bank- och företagsrisker. Flera affärer har betalats med rembours utställd av Trade Bank of Iraq.

LANDDATA Yta: 438 446 km ² (0,97 ggr Sverige) Folkmängd: 32,6 miljoner (2014) BNP: 221mrd USD 2014 (Sverige 570 mrd USD 2014) BNP/capita: 6 165 USD 2014 (Sverige 58 491 USD 2014)	KREDITBETYG Moody's: - S&P: - Fitch: -
--	---

Landriskklasserna går från 0 till 7.

Ju lägre sifra desto bättre kreditvärdighet har landet.

EKN – DIN SÄKERHET I EXPORTAFFÄRER

EKN är en myndighet med uppgift att främja svensk export och svenska företags internationalisering. Det gör vi genom att erbjuda garantier för betalning och finansiering, tillsammans med rådgivning om affärsstruktur och riskhantering. Våra tjänster ger dig en större säkerhet, ökad konkurrenskraft och fler möjligheter till lyckade exportaffärer.

Exportkreditnämnden

Kungsgatan 36, Box 3064, 10361 Stockholm | Tel 08-7880000 | www.ekn.se | e-post info@ekn.se